

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/21/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8122201690
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8122201690.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobcu: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom A. XX, XXX XX C., zastúpeného Mgr. Otom Salokym, advokátom, so sídlom Hlavná 94, 080 01 Prešov, proti žalovanému: Obec Chminianska Nová Ves, so sídlom 082 33 Chminianska Nová Ves 32, IČO: 00 327 140, o zaplatenie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 24C/11/2022-71 zo dňa 25.10.2022 v spojení s opravným uznesením č.k. 24C/11/2022-79 zo dňa 23.11.2022, takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje sa rozsudok v spojení s opravným uznesením a vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol takto, že cit.: „I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 105 336 eur ako náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu za obdobie od 12.2.2020 do 11.2.2022 z titulu užívania žalobcových nehnuteľností pozemkov registra D. parc. č. X/X č. X/XX, č. X/XX, č. X/X, č. X/X, vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Prešov na LV č.XXX pre katastrálne územie D. E. B. a pozemku registra D. parcela č. X/XX v katastrálnom území D. E. B. vytvoreného geometrickým plánom č. XXX/XXXX vyhotoveným dňa 20.9.2021 spoločnosťou GEFOS Slovakia, s.r.o. úradne overeným dňa 27.9.2021 Okresným úradom Prešov katastrálny odbor bod G1 1931/2021 a to pozemnými komunikáciami a stavbami podzemného teplovodného rozvodu a elektronického vzdušného vedenia vo vlastníctve žalovaného, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. P r i z n á v a žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.“

2. Opravným uznesením súd prvej inštancie rozhodol takto cit.:

„I. Opravuje výrok I. rozsudku sp. zn. 24C/11/2022 zo dňa 25.10.2022, ktorý správne znie:

„Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 105 336 eur ako náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu za obdobie od 12.2.2020 do 11.2.2022 z titulu užívania žalobcových nehnuteľností pozemkov registra D. parc. č. X/X č. X/XX, č. X/XX, č. X/X, č. X/X, vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Prešov na LV č. XXX pre katastrálne územie D. E. B. a pozemku registra D. parcela č. X/XX v katastrálnom území D. E. B. vytvoreného geometrickým plánom č. XXX/XXXX vyhotoveným dňa 20.9.2021 spoločnosťou GEFOS Slovakia, s.r.o. úradne overeným dňa 27.9.2021 Okresným úradom Prešov katastrálny odbor pod F. -XXXX/XXXX a to pozemnými komunikáciami a stavbami podzemného teplovodného rozvodu, podzemného vodovodného rozvodu a elektronického vzdušného vedenia vo vlastníctve žalovaného, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.“

II. Opravuje znenie poslednej vety v bode 29. rozsudku sp. zn. 24C/11/2022 zo dňa 25.10.2022, ktorá správne znie:

„Právoplatným rozhodnutím súdu bolo určené, že vlastníkom je žalobca, Hospodársky zákonník nevyžadoval na platnosť prevodu nehnuteľného majetku podnikateľa registráciu štátnym notárstvom, súd prvej inštancie s poukazom na princíp právnej istoty v čl. 2 CSP dospel k záveru, že žalobca je aktívne legitimovaný.“

3. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že v predmetnej právnej veci boli skutkové tvrdenia uvádzané žalobcom sporné. Sporná bola jeho aktívna legitimácia, ako aj bezdôvodné obohatenie žalovaného na úkor žalobcu a jeho výška. Poukázal na to, že v spore vedenom Okresným súdom Prešov pod sp.zn. 14C/250/2010 žalobca a strany neboli účastníkmi občianskoprávnych vzťahov vzniknutých z predmetného právneho úkonu a z tohto dôvodu ani nemohli byť v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka posudzované. Právny vzťah účastníkov kúpnej zmluvy zo dňa 17.9.1991 vzniknutý z tejto hospodárskej zmluvy bol vzťahom hospodársko-právnym upraveným Hospodárskym zákonníkom, ako to vyplýva z citovaného ust. § 1 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka. Predmetný, napadnutý právny úkon, hospodársku zmluvu uzavretú medzi účastníkmi konania vo veci 14C/250/2010 preto právne posúdil podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka. Hospodársky zákonník ako všeobecný právny predpis upravujúci vzťahy vzniknuté medzi účastníkmi nemá osobitnú úpravu postupu právnej registrácie prevodu nehnuteľností štátnym notárstvom.

Uviedol, že podstatné skutkové tvrdenia a právnu argumentáciu strán posúdil tak, že aktívna legitimácia žalobcu je daná, žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX, katastrálne územia D. E. B.. Žalovaný tvrdil, že žalobca nemôže byť vlastníkom týchto nehnuteľností, nakoľko zmluva, na základe ktorej tieto nehnuteľnosti mal nadobudnúť, nebola registrovaná štátnym notárstvom. Poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu sp.zn. 2Obdo/38/2009 zo dňa 7.4.2010, predmetom ktorého bolo vyriešenie otázky zásadného právneho významu, v ktorom dospel k záveru, že Hospodársky zákonník nevyžaduje na platnosť prevodu nehnuteľného majetku podnikateľa registráciu štátnym notárstvom. Žalovaný namietal, že predmetné rozhodnutie zaväzuje len strany sporu, pričom žalovaný stranou sporu nebol, preto je v predmetnej veci nutné opätovne posúdiť otázku vlastníckeho práva žalobcu. Súd prvej inštancie je toho názoru, že vlastníctvo žalobcovi svedčí, nakoľko v konaní sp.zn. 24C/11/2022 nebolo zistené ani tvrdené, že by vlastníkom mohla byť iná osoba. Uviedol, že právoplatným rozhodnutím dovolacieho súdu bolo určené, že vlastníkom je žalobca, Hospodársky zákonník nevyžadoval na platnosť prevodu nehnuteľného majetku podnikateľa registráciu štátnym notárstvom, súd prvej inštancie z poukazom na princíp právnej istoty v čl. 2 CSP dospel k záveru, že žalobca je aktívne legitimovaný.

Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaný, resp. jeho právny predchodca na pozemku žalobcu bez povolenia postavil stavby, a to pozemné komunikácie o výmere 1 843 m², elektronické vzdušné vedenie o výmere 411 m², podzemný teplovodný rozvod o výmere 276 m², podzemný vodovodný rozvod o výmere 396 m, spolu o výmere 2 926 m², teda žalovaný užíva pozemky vo vlastníctve žalobcu bez právneho dôvodu a bez toho, aby žalobcovi poskytoval protiplnenie, čím sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohacuje. Pozemné komunikácie žalovaného predstavujú nepovolené stavby a nie sú vedené v evidencii miestnych komunikácií. Stavba podzemného vodovodného rozvodu predstavuje nepovolenú stavbu, ohľadom ktorej prebieha konanie o vydanie dodatočného povolenia stavby. Žalovaný v roku 2012 zaobstaral elektronické vzdušné vedenie, resp. kamerový systém bez povolenia žalobcu. Stavba podzemného teplovodného rozvodu bola postavená ešte pred 24.11.1990 bez povolenia podľa platných predpisov a viac ako 10 rokov je nevyužívaná, teda prestala sa používať na účel, na ktorý bola zriadená, žalovaný bol povinný ju na vlastné náklady odstrániť, čo však neurobil.

Ďalej konštatoval, že pri určení výšky sumy bezdôvodného obohatenia vychádzal z ceny ročného nájmu za prenájom nehnuteľností, na základe listinného dôkazu predloženého žalobcom. Cena ročného nájmu za 1 m² nehnuteľností v obci D. E. B. predstavuje sumu 1,50 eur mesačne, pri výmere 2 926 m² je cena nájmu za obdobie 12.2.2020 do 11.2.2022 vo výške 105.336,- eur. Dodal, že žalovaný nepredložil žiaden dôkaz o inej výške ceny nájmu, jeho popretie skutkových tvrdení žalobcu je tak neúčinné.

Pokiaľ sa žalovaný sa voči žalobe bránil tvrdením, že nehnuteľnosť užíva na základe vecného bremena, ktoré vzniklo na základe zákona č. 66/2009 Z.z. v tomto smere sa súd prvej inštancie stotožnil s argumentáciou žalobcu, že vecné bremeno by mohlo vzniknúť v prípade, ak by sa jednalo o povolené stavby.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 odsek 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže žalobca bol v spore plne úspešný.

4. Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie z dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. písm. d), f) a h) CSP. Namietal, že z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd prvej inštancie nekriticky prevzal do

odôvodnenia tvrdenia žalobcu a jeho právne hodnotenie. V odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie absentujú dôvody ako sa súd vypořiadal so skutkovou a právnou argumentáciou žalovanej strany. Súd prvej inštancie hodnotil kúpnu zmluvu zo dňa 17.09.1991 ako hospodársku zmluvu resp. uzatvorenú podľa Hospodárskeho zákonníka (ďalej aj ako „HZ“), pričom tento listinný dôkaz zákonným spôsobom v konaní nevykonal, pretože sa v spise nenachádza. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva na základe akých skutočností a dôkazov dospel k záveru, že stavby sú neoprávnené a nepovolené. Súd zrozumiteľne nevysvetlil ako vyhodnotil predložené stavebné povolenie, nevysvetlil prečo nevykonal navrhnuté oboznámenie právoplatných rozhodnutí súdov vo veci vedenej na OS Prešov pod sp.zn. 8C/156/1994 aj s možným posúdením, či bola v uvedenom konaní vyriešená hmotnoprávna otázka vlastníctva žalobcu vo vzťahu v tomto konaní uplatňovaným nárokom. Z odôvodnenia rozsudku nie je zistiteľné ako súd posúdil vznesenú námietku premlčania a preklúzie uplatnených nárokov. Okrem toho žalobca v žalobe zo dňa 11.02.2022 dňa okrem iného navrhol, aby konajúci súd podľa § 164 CSP prerušil konanie a to až do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 20C/365/2015. Zo zápisnice o pojednávaní a ani z výroku vyhláseného rozsudku na pojednávaní resp. v písomne vyhotovenom rozsudku nevyplýva, že by súd prvej inštancie rozhodol výrokom o zamietnutí návrhu na prerušenie konania spolu s rozhodnutím vo veci samej. Súd prvej inštancie nielen, že nerozhodol zákonom ustanoveným spôsobom o návrhu na prerušenie konania, ale v odôvodnení rozsudku sa o takomto návrhu nezmienil.

Žalovaný namietal nedostatočne skutkové zistenia súdom prvej inštancie, keď z odôvodnenia rozsudku nie je zrejmé na základe akých dôkazov súd prvej inštancie dospel k záveru, že stavby boli neoprávnené a nepovolené. Žalovaný v konaní poukazoval, že stavby (okrem kamerového systému) boli postavené pred rokom 1990, že v tom čase vlastníkom pozemkov ako i stavieb bol československý štát, že štát staval na pozemkoch, ktoré boli v jeho vlastníctve a stavby z toho dôvodu boli oprávnené. Z predloženého stavebného povolenia zo dňa 31. mája 1982 čís. Výst.: XXXX/XXXX -G. vyplýva, že stavby boli aj povolené. Súd prvej inštancie tento listinný dôkaz nevyhodnotil a dospel k nesprávnemu skutkovému zisteniu, že stavby boli nepovolené. Žalobca spolu so žalobou predložil súdu ako listinný dôkaz podanie OÚ Prešov, odboru starostlivosti o životné prostredie zo dňa 20.09.2021. Z obsahu podania je zrejmé, že žalovaná strana dňa 27.09.2019 podala žiadosť o dodatočné povolenie stavby vodovodu. Súd prvej inštancie tento listinný dôkaz v odôvodnení rozsudku nekonštatoval a nehodnotil. Z uvedeného listinného dôkazu možno vyvodiť záver, že vodovod, kanalizácia, kotolňa, inžinierske siete boli stavby povolené v súlade s vtedy platnými predpismi. Súd skonštatoval, že pri určení výšky sumy bezdôvodného obohatenia vychádzal z ceny ročného nájmu za prenájom nehnuteľností, na základe listinného dôkazu predloženého žalobcom. Žalovaný nepredložil žiaden dôkaz o inej výške ceny nájmu, jeho popretie skutkových tvrdení žalobcu je tak neúčinné. Podľa žalovaného ak žalobca žiadal náhradu za obmedzenie „svojho“ vlastníckeho práva stavbami pozemných komunikácií, a stavbami podzemného teplovodného rozvodu, podzemného vodovodného rozvodu a elektronického vzdušného potom na preukázanie výšky uplatňovanej náhrady mal predložiť listinný dôkaz o porovnateľnej výške náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva obdobnými stavbami.

Žalovaný poukázal na to, že s námietkou žalovanej strany, že žalobcovi nesvedčí aktívna vecná legitímácia sa súd prvej inštancie vypořiadal len tak, že „Súd prvej inštancie je toho názoru, že vlastníctvo žalobcovi svedčí, nakoľko v konaní sp.zn. 24C/11/2022 nebolo zistené ani tvrdené, že by vlastníkom mohla byť iná osoba. Uvedený záver súd prvej inštancie skonštatoval s poukazom, že „Právoplatným rozhodnutím dovolacieho súdu bolo určené, že vlastníkom je žalobca.“ Následne v opravnom uznesení zo dňa 23.11.2022 skonštatoval, že o vlastníctve žalobcu bolo rozhodnuté v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 14C/250/2010. Žalovaná strana k uvedenému záveru uvádza, že nebola v tomto konaní stranou sporu a preto ju výrok rozsudku o určení vlastníckeho práva žalobcu nezaväzuje (§ 228 ods. 2 CSP). V konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp.zn. 8C/156/94 sa riešila ako predbežná otázka vlastníckeho práva žalobcu tým, že súdy skúmali, či v čase uzavretia kúpnej zmluvy bola resp. nebola potrebná registrácia zmluvy Štátnym notárstvom. Pre aplikáciu záverov o záväznosti prejudiciálne vyriešenej hmotnoprávnej otázky v konaní 8C/156/94 sú záväzné dve kritéria a to totožnosť strán sporu a totožnosť predmetu konania. Strany sporu aj v posudzovanej veci sú totožné. Totožnosť predmetu konania je potrebné chápať v širšom zmysle slova ako predmet konania tvoriaci žalobný nárok uplatnený žalobou spolu so skutkovým odôvodnením, z ktorého by mal žalobný nárok vyplývať. Podľa žalovaného v konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp.zn. 8C/156/94 bola právoplatne vyriešená otázka vlastníctva žalobcu medzi stranami sporu. Súdy v uvedenom konaní dospeli k záveru, že „V čase uzatvorenia kúpnej zmluvy (17.10.1991) sa vlastnícke právo pri prevodoch nehnuteľností nadobúdalo účinnosťou zmluvy. Na jej účinnosť bola potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nešlo o prevod do socialistického vlastníctva. Bez účinnej kúpnej zmluvy sa

teda žalovaný (terajší žalobca) nemohol stať vlastníkom prevádzaných nehnuteľností. Účinnosť zmluva zo dňa 17.10.1991 bez registrácie vtedajším štátnym notárstvom nemohla nadobudnúť.“ Súd dospeli k záveru, že žalobca nie je vlastníkom nehnuteľností a preto mu stanovili povinnosť ich vypratať. V posudzovanej veci nárok žalobcu má vyplývať z toho, že je vlastníkom nehnuteľností a že bol stavbami nachádzajúcimi sa na nehnuteľnostiach obmedzený. Súd prvej inštancie mal rešpektovať záväznosť prejudiciálne vyriešenej hmotnoprávnej otázky v konaní 8C/156/94 a nemal ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo rozhodnuté v konaní sp.zn. 8C/156/94.

Nadalej žalovaný zotrval na názore, že kúpna zmluva bola uzatvorená podľa § 16 zákona č. 427/90 Zb. v znení neskorších predpisov a Občianskeho zákonníka. Z uvedenej kúpnej zmluvy nepochybne vyplýva, že zmluvné strany ako predávajúci tak aj kupujúci si boli vedomé, že kúpna zmluva je uzatváraná nielen podľa lex specialis zákona č. 427/1990 Zb., ale aj podľa Občianskeho zákonníka. V súlade s § 134 ods. 2 a § 47 ods. 2 Občianskeho zákonníka účinnými ku dňu uzavretia kúpnej zmluvy t.j. 17.10.1991, vlastníctvo k nehnuteľnosti sa nadobúdalo účinnosťou zmluvy a na jej účinnosť bola v tom čase potrebná registrácia štátnym notárstvom.

Uviedol, že opakovane vzniesol námietku premlčania a zároveň skonštatoval, že niektoré nároky sú prekludované. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku tieto námietky však neriešil. V odvolaní žalobca opätovne konkretizoval jednotlivé námietky premlčania vo vzťahu k nároku za obmedzenie vlastníckeho práva pozemnými komunikáciami, k nároku žalobcu na vydanie náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva stavbou verejný vodovod - 294 m², k nároku za obmedzenie vlastníckeho práva stavbou vzdušné elektronické siete - 323 m². Zároveň sa žalovaný vyjadril aj k stavbe podzemného teplovodného rozvodu.

Vzhľadom na uvedené žiadal rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca. Okrem iného poukázal na to, že žalovaný spochybňuje aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu, tvrdí, že žalobca nie je vlastníkom nehnuteľností vedených pre k.ú. D. E. B. na LV č. XXX, poukazuje pritom na konanie Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/156/1994, v ktorom podľa žalovaného bola medzi žalobcom a žalovaným (vy)riešená otázka vlastníckeho práva žalobcu ako predbežná otázka, pričom žalovaný odmieta akceptovať výsledok konania Okresného súdu Prešov sp.zn. 14C/250/2010. Ako už bolo uvedené a ako konštatuje aj súd prvej inštancie, žalovaný ani len neponúkol alternatívu, netvrdil v konaní, komu by vlastníctvo malo svedčiť namiesto žalobcu. Postoj žalovaného na základe konania sp.zn. 8C/156/1994 vo vzťahu ku konaniu sp.zn. 14C/250/2010 a rozhodnutiu NS SR sp.zn. 2Obdo/38/2009 vlastne svedčí o tom, že podľa žalovaného sa právna veda nemôže vyvíjať, že právny názor sa nemôže vyvinúť a precizovať, materiálne zlepšiť. Žalovaný sa dožaduje právneho rigidizmu, nekritického zotrvávania na zavedených poriadkoch, bez možnosti akejkoľvek zmeny. Prezentovaný názor žalovaného je v rozpore s tým, že by právo mohlo a malo byť dynamickou vedou. Vo vzťahu k argumentácii žalovaného konaním Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/156/1994 je potrebné skonštatovať, že právne názory, ktoré prednáša žalovaný z tohto konania, boli zjavne prekonané, o čom svedčí samotný rozsudok NS SR sp.zn. 2Obdo/38/2009 zo dňa 07.04.2010. Žalobca navrhol, aby odvolací súd tento rozsudok potvrdil a priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

6. V odvolacej duplike žalovaný zopakoval, že namieta odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, že odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Zdôraznil, že už vo svojich podaniach zo dňa 02.6.2022 a 20.7.2022 sa podrobne vyjadril k žalobe a nárokom, ktoré žalobca v konaní uplatňoval. Zároveň aj v podaní zo dňa 02.6.2022 navrhol súdu prvej inštancie vykonať konkrétne dôkazy, avšak súd prvej inštancie to odignoroval. Výsledkom nedôvodného formalizmu zo strany súdu prvej inštancie nielen v procesnom postupe, ale aj v samotnom rozhodnutí je, že medzi tými istými stranami sporu v podstate s rovnakým predmetom konania existujú dve zásadné rozdielne rozhodnutia súdov. V posudzovanej veci tak súd prvej inštancie svojím postupom odoprel žalovanému právo na spravodlivé konanie a rozhodnutie.

7. V odvolacej replike žalobca uviedol, že nepovažuje postup súdu prvej inštancie za formalistický pretože, civilný proces podľa CSP (mimo konaní s ochranou slabšej strany) je založený prísne na zásade kontradiktórnosti, sporové strany zaväzuje povinnosť tvrdenia a aj dokazovania svojich tvrdení (teda povinnosť reagovať na tvrdenia a námietky protistrany vlastnými tvrdeniami a dôkazmi/návrhmi

na dokazovanie, inak obranu nemožno hodnotiť inak ako neúčinné popretie), pričom žalovaný svoju obranu v konaní založil na namietaní vlastníckeho práva žalobcu, na čo žalobca reagoval, a na dôkaze – stavebnom povolení na budovu obecného úradu, voči ktorému žalobca dôvodne namietal, že sa nevzťahuje na stavby dotknuté týmto konaním, pričom žalovaný nijako nepreukázal, že by táto námietka žalobcu nebola dôvodná, ani také dokazovanie nenavrhol. Samotná argumentácia neprávoplatným rozhodnutím iného senátu súdu v inom konaní nemôže podľa žalobcu ako obrana postačovať a obstať.

8. Vo vyjadrení k odvolacej replike žalovaný zopakoval, že v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 8C/156/94 bola otázka vlastníctva medzi totožnými stranami sporu právoplatne vyriešená. Súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov.

9. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným porušením práva na spravodlivý proces, nedostatočnými a nesprávnymi skutkovými zisteniami, nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v plnosti aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

11. Podľa § 193 CSP, súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihuteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

12. Podľa § 228 ods. 1 CSP výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak.

13. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

14. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné.

15. Nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa uskutočňuje v ústavnom a zákonom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesný rámec predstavuje predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu tak, ako vyplývajú z článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

16. Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

17. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv strán sporu slúžiacich na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v civilnom konaní.

18. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu je aj právo na zákonu zodpovedajúce odôvodnenie, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 220 ods. 2 CSP. Obsahové náležitosti rozsudku určuje ustanovenie § 220 CSP. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemá odpovedať na každú námietku alebo argument, ktorý v konaní vyvstane, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie. Predovšetkým tie, ktoré sú sporné a sú nevyhnutné pre vydanie konečného rozhodnutia.

19. Predmetom odvolacieho prieskumu je výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým vyhovel nároku žalobcu voči žalovanému o vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 105.336,- eur ako náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva za obdobie od 12.2.2020 do 11.2.2022 z titulu užívania žalobcových nehnuteľností pozemkov registra D. parc. č. X/X č. X/XX, č. X/XX, č. X/X, č. X/X, vedených katastrálnym odborom Okresného úradu Prešov na LV č. XXX pre katastrálne územie D. E. B. a pozemku registra D. parcela č. X/XX v katastrálnom území D. E. B. vytvoreného geometrickým plánom č. XXX/XXXX vyhotoveným dňa 20.9.2021 spoločnosťou GEFOS Slovakia, s.r.o. úradne overeným dňa 27.9.2021 Okresným úradom Prešov katastrálny odbor bod F. XXXX/XXXX a to pozemnými komunikáciami a stavbami podzemného teplovodného rozvodu a elektronického vzdušného vedenia vo vlastníctve žalovaného.

20. Žalovaný v odvolaní okrem iného namietal, že súd prvej inštancie posúdil predbežnú otázku vlastníckeho práva žalobcu, a teda jeho aktívnu vecnú legitímáciu v tomto konaní tak, že sa pritom vôbec nevyrovnal s otázkou prejudiciality vyplývajúcou z rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 25.11.2004, č.k. 8C/156/1994-394 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.05.2005, č.k. 2Co/93/2005-470. Namietal, že s predbežnou otázkou vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaných na LV č. XXX sa súd prvej inštancie vyrovnal len s poukazom na rozhodnutie Okresného súdu Prešov sp.zn. 14C/250/2010, ktorého nebol účastníkom (preto ho nezaväzuje), keď vychádzal z právneho záveru dovolacieho súdu v rozhodnutí sp.zn. 2Obdo/38/2009 zo dňa 7.4.2010, že v tom čase účinný Hospodársky zákonník nevyžadoval na platnosť prevodu nehnuteľného majetku podnikateľa registráciu štátnym notárstvom. Podľa žalovaného mal súd prvej inštancie rešpektovať záväznosť prejudiciálne vyriešenej hmotnoprávnej otázky v konaní 8C/156/1994.

21. Aktívnu vecnú legitímáciu sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu, žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy a bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietá (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.6.2010, sp.zn. 2Cdo 205/2009).

22. Odvolaciemu súdu sa javí vzhľadom na odvolacie argumenty, že predbežná otázka vlastníckeho práva žalobcu k predmetným nehnuteľnostiam už bola vyriešená medzi tými istými stranami sporu v skoršom právoplatne skončenom súdnom konaní. Odvolací súd ju považuje za rozhodujúcu, keďže jej vyriešenie má zásadný význam pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na podanie žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia.

23. V odvolacích námietkach žalovaného sa okrem iného poukazuje na rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 25.11.2004, č.k. 8C 156/1994-394 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.05.2005, č.k. 2Co 93/2005-470, ktorým súd na základe podanej žaloby obcou Chminianska Nová Ves mal uložiť žalovanému A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. A. XX vypratať nehnuteľnosť, parcelu H. X – zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanej na LV č. XXX, k.ú. D. E. B.. V uvedených rozhodnutiach súdy mali riešiť ako predbežnú otázku vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, parcele H.

X – zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanej na LV č. XXX, k.ú. D. E. B.. Krajský súd vo svojom rozhodnutí mal okrem iného uviesť, že v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy (17.10.1991) sa vlastnícke právo pri prevodoch nehnuteľností nadobúdalo účinnosťou zmluvy. Na jej účinnosť bola potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nešlo o prevod do socialistického vlastníctva. Bez účinnej kúpnej zmluvy sa teda žalovaný (terajší žalobca) nemohol stať vlastníkom prevádzaných nehnuteľností. Zmluva zo dňa 17.10.1991 bez registrácie vtedajším štátnym notárstvom nemohla nadobudnúť účinnosť. (Uvedený spis doposiaľ okresným súdom pripojený nebol – poznámka odvolacieho súdu).

24. Z obsahu podanej žaloby v tejto veci vyplýva, že žalobca si už v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 20C/365/2015 voči žalovanému okrem iného uplatnil nárok na zaplatenie odplaty za bezdôvodné obohatenie, ktoré vzniklo užívaním pozemkov žalobcu stavbami žalovanej dotknutými touto žalobou, a to za obdobie do 11.02.2020. Z úradnej činnosti odvolací súd zistil, že v konaní vedenom pod sp.zn. 20C/365/2015 bol vydaný naposledy rozsudok č.k. 20C/365/2015-392 zo dňa 22.12.2021. Z odôvodnenia tohto rozsudku vyplýva, že žalobca uplatnený nárok odôvodnil aj tým, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností - pozemkov, zapísaných pre k.ú. D. E. B., obec D. E. B., I. C., E. J. K. XXX, vedenom Okresným úradom Prešov, katastrálnym odborom. V danom čase ako pozemok bola na tomto LV č. XXX vedená iba parcela H. č. X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 7.997 m². Okresný súd Prešov konštatoval v odôvodnení svojho rozsudku, že dňa 17.10.1991 uzatvoril žalobca ako kupujúci a štátna vedecká knižnica Prešov ako predávajúci kúpnu zmluvu podľa § 16 zákona č. 427/1990 Zb. predmetom ktorej bol kaštieľ s príslušenstvom a pozemok - zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanej v pozemkovej knihe záp. č. XXX parc. č. XX/X, zodpovedajúcej zápisu v L. LV č. XXX parc. č. X.

25. V uznesení najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/44/2010 (publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom R 40 /2013) bolo vyslovené, že „pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením.“ Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porovnaj najmä uznesenie z 29. apríla 2010 sp.zn. 1Cdo133/2009), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa ods. 1 Ústavy Slovenskej čl. 46 republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 O.s.p., ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 O.s.p. všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 O.s.p. Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejedikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejedikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (viď čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť [viď najmä rozsudky vo veci Brumărescu proti Rumunsku z 28. októbra 1999 a vo veci Ryabykh proti Rusku z 24. júla 2003]. Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (por. uznesenie z 29. apríla 2010 sp.zn. 1Cdo133/2009, uznesenie z 25. apríla 2012 sp.zn. 5MCdo16/2010), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č.k. II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu

z ustanovenia § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku konajúci všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. Klásť si takúto otázku je nielen zbytočné, táto otázka je úplne nepatričná (nemá byť prečo položená). So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia je akékoľvek „nové“ právne posudzovanie právoplatného súdneho rozhodnutia v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov vylúčené (nepripustné). Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonodarcom v citovanom ustanovení § 159 ods. 2 O.s.p. V prípadoch, kde súd spomenutý prejudiciálny účinok (vplyv právoplatného rozhodnutia vydaného v občianskom súdnom konaní založený na záväznosti tohto rozhodnutia aj v ďalšom občianskom súdnom konaní tých istých účastníkov) ignoruje, t.j. ak nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah (rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), dochádza k nerešpektovaniu záväzného súdneho rozhodnutia, čo je v rozpore aj so základným zákonom štátu. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy totiž „štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Podľa čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., (ďalej „listina“), „štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom ktorý ustanoví zákon“. Všeobecný súd nerešpektujúci predchádzajúce právoplatné súdne rozhodnutie vo veci, ktoré predstavuje predbežnú otázku v nasledujúcom občianskom súdnom konaní, vybočuje z medzí vytýčených čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny a porušuje tým právo na spravodlivý proces a právo na súdnu ochranu (čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny). Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti; zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane stavu právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť. Vo veci *Brumărescu proti Rumunsku* z 28. októbra 1999 ESRP dospel k záveru, že súčasťou práva na spravodlivý proces je tiež princíp právnej istoty. Upresnil, že právna istota predpokladá rešpektovanie princípu právnej moci, teda konečnej povahy súdnych rozhodnutí. Podľa tohto princípu žiadna zo strán nemá právo žiadať preskúmanie právoplatného a vykonateľného rozsudku len za tým účelom, aby sa domohla nového posúdenia veci a nového rozhodnutia. Prieskum sa nesmie stať maskovaným odvolaním a púha skutočnosť, že môžu existovať dva rôzne pohľady na rovnakú záležitosť, nie je dostatočným dôvodom na nové rozhodnutie veci. Od tohto princípu je možné sa odchýliť len v prípade, že pre to existujú podstatné a naliehavé dôvody (por. *Ryabykh proti Rusku* z 24. júla 2003, č. 52853/99, § 52). V rozpore s princípom právnej istoty by však v zásade nemali byť mimoriadne opravné prostriedky proti (síce) právoplatným rozhodnutiam, ktoré sú (ale) dané k dispozícii obom stranám konania v presne definovaných prípadoch a ktorých využitie je striktno časovo obmedzené (por. 000 *Link Oil SPB proti Rusku*, rozhodnutie, 25. júna 2009, č. 42600/05, oddiel A).

Uvedený názor odvolacieho súdu je potrebné považovať za správny. V predmetnej veci odvolací súd pri právnom posúdení veci vo vzťahu k rozhodnutiu Okresného súdu Lučenec sp.zn. 14Cb399/2001 vychádzal z ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p., že výrok právoplatného rozsudku, v ktorom bola riešená otázka platnosti kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997, je vo vzťahu žalobcov a žalovanej 1/ ako účastníkov takého konania záväzný a je preto záväzný aj pre súd v konaní o určenie vlastníctva. Niet pochyb o tom, že zmenený okruh účastníkov zakladá povinnosť súdu znovu vec posúdiť tiež z hľadiska preukázaných tvrdení nových účastníkov (v prejednávanej veci žalovaný 2/), avšak pri súčasnom rešpektovaní k predchádzajúcemu rozhodnutiu o vzťahoch pôvodných účastníkov konania. Pokiaľ súd takto nepostupuje, nemožno jeho postup považovať za zlučiteľný so zásadami spravodlivého procesu, predovšetkým s príkazom vnútornej nerozpornosti právneho poriadku. Celková harmónia súdnych rozhodnutí podmieňuje dôveru v právo, bez ktorej by právo bolo len písaným textom. Tento postup, resp. výklad ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p. v naznačených princípoch vyplýva z požiadavky právnej istoty (vyplývajúceho z čl. 1 ods. 1 ústavy) a treba ho rešpektovať ako súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 36 ods. 1 listiny) (pozri *Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/231/2013 z 25.06.2014*).

Dovolací súd dospel k záveru, že súdy v základnom konaní postupovali správne, keď v dôsledku prejudiciálneho vyriešenia otázky vlastníctva nehnuteľností v dvoch predošlých právoplatne skončených konaniach o plnenie, žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietli. Rozhodujúce je, že hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné

plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená a nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Žalobcovi (ktorý v dovolaní pripúšťa istý druh svojej minulej pasivity) v týchto konaniach v pozícii žalovaného nič nebránilo uplatniť a preukázať tvrdené vlastnícke právo. V súčasnosti sa preto medzi tými istými sporovými stranami nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie vlastníckeho práva, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Iný záver by podľa dovolacieho súdu napriek tomu, že vlastníctvo nehnuteľností bolo vyriešené len prejudiciálne, znamenal ústavne neudržateľné narušenie princípu právnej istoty, pretože by došlo k neakceptovateľnému a nezdôvodniteľnému zásahu do stability právneho vzťahu a Ústavou SR chráneného vlastníckeho práva.

V danom prípade súdy pri riešení otázky prejudiciality postupovali v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu, a preto sa nedopustili svojim postupom ani porušenia práva žalovaného na spravodlivý súdny proces.“ (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/62/2020 z 14.07.2022)

26. Účinky právoplatnosti rozhodnutia - jeho nezmeniteľnosť a záväznosť sa chápu podstatne širšie než pojem *ne bis in idem* (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 52 a nasl.). Význam právoplatnosti súdneho rozhodnutia sa neobmedzuje len na rovinu prekážky *rei iudicatae* (neodstrániteľnej procesnej podmienky konania), t.j. len na neprípustnosť nového prejednávania už raz rozhodnutej veci. Právoplatnosť má aj uvedenú pozitívnu stránku spočívajúcu v pôsobení vecnom: význam v dosahu záväznosti na rozhodnutie o inej veci. Náplň právoplatnosti prejavujúca sa ako prameň prejudiciálnych účinkov právoplatného rozhodnutia je mimoriadne závažná. To, že nejde o rozhodnutie o tej istej veci (s identickým predmetom konania), ešte neznamená, že už raz súdom v predošlom občianskom súdnom konaní s konečnou platnosťou medzi účastníkmi vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu by mohol neskôr (ďalší) súd v inom (novom) občianskom súdnom konaní medzi tými istými účastníkmi posudzovať inak ako otázku predbežnú. Bránilo tomu ustanovenie § 159 ods. 2 O.s.p., ktoré vo vzťahu k ustanoveniu § 135 ods. 2 druhá veta O.s.p. znamená osobitnú procesnú úpravu; z nej vyplýva súdu povinnosť v prípade riešenia predbežnej otázky považovať za záväzné právoplatné súdne rozhodnutie o takejto otázke. Súd má teda povinnosť pri svojom rozhodovaní o (tejto ďalšej) veci neodchýliť sa od právoplatného rozsudku, ktorým sa vyriešila v inom občianskom súdnom konaní ako vec sama príslušná predbežná otázka. Uvedený prejudiciálny účinok právoplatnosti skoršieho rozsudku v novom (ďalšom) občianskom súdnom konaní (s neidentickým predmetom konania, t.j. bez existencie prekážky *rei iudicatae*) môže preto (so zreteľom na tú - ktorú konkrétnu situáciu) viesť k výsledku (znamenáť), že žalobca bude neúspešný.

27. Prejudicialitu možno vo všeobecnosti (v jej podstate) chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy právoplatným rozhodnutím o veci sa vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor: od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 62 a nasl.). Jej vznik predpokladá, že určitý právny vzťah sa stal predmetom procesu, pričom právny vzťah, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté, musí súd pri rozhodovaní o inej veci (právnom vzťahu) posudzovať len tak, ako sa stalo v právoplatnom rozhodnutí. Pri tomto objektívne existujúcom vzťahu – pozitívnoprávnej stránke prejudiciality - skúmajú sa jeho dôsledky (najmä to, kedy a do akej miery je súd viazaný právoplatným rozhodnutím o predbežnej otázke, kedy a v akom rozsahu a s akými účinkami si môže súd predbežnú otázku, ktorá doposiaľ nebola právoplatným rozhodnutím vyriešená, sám posúdiť, aký je postup v prípadoch, keď si takúto otázku sám vyriešiť nesmie).

28. Prejudiciálna (predbežná alebo aj predurčujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „predurčujúca otázka“).

29. Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov, účinky právoplatného rozsudku sa môžu vzťahovať len v tých prípadoch, kedy tak stanoví zákon. Pri posúdení dosahu záväznosti právoplatného rozhodnutia (miery účinku na rozhodovanú vec,

predmet sporu) nie sú pre súd určujúce hranice dané rozsahom nároku, nemôže iba prekročiť rozsah právneho vzťahu, z ktorého nárok vyplýva. Účinok prejudiciality sa prejaví (vyjadrí) zamietnutím žaloby, nie zastavením konania podľa § 104 ods. 1 O.s.p. (ktoré nemeritórne rozhodnutie má miesto len tam, kde sú v celosti splnené kritéria identity novej veci s vecou už právoplatne rozhodnutou - totožnosť účastníkov aj predmetu konania (nároku), porovnaj bližšie napr. Vlastimil Handl, Josef Rubeš a kol. Občanský soudní řád. Komentář, I. díl, Praha 1985, str. 705 a nasl.). V súlade s procesnou teóriou právoplatnosti (porovnaj napr. Vilém Steiner, Základní otázky občanského práva procesního, Praha 1980, str. 261 a nasl., Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 39 a nasl.) záväznosť právoplatného rozhodnutia vyjadruje záväznosť procesnoprávneho vzťahu, ktorý je týmto rozhodnutím založený, nie záväznosť hmotnoprávneho vzťahu, ktorý vzťah súd vo svojom rozhodnutí vyriešil.“ (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo/133/2009 zo dňa 29.04.2010).

30. Právoplatné rozhodnutie súdu o určení vlastníckeho práva je záväzné len pre strany konania, v ktorom bolo vydané. Aj keď sa výrokom súdu určuje, že žalobca je vlastníkom určitej nehnuteľnosti, nemá tento rozsudok všeobecnú záväznosť, ale predstavuje rozhodnutie, ktorým bola sporná otázka rozriešená len vo vzťahu k stranám konania. Účinky určovacího rozsudku sú relatívne a jeho záväznosť (okrem zákonom určených výnimiek) je subjektívna. Preto rozsudok súdu o určení, že žalobca je vlastníkom veci, odstraňuje iba spor o vlastníctvo medzi žalobcom a žalovaným v danom konaní, netýka sa vlastníctva inej osoby. Voči tomu, kto nebol účastníkom takéhoto konania, nemožno pri posudzovaní jeho veci vychádzať zo záveru, že o vlastníckom práve bolo právoplatne rozhodnuté v inom konaní.

31. Odvolací súd považuje za rozhodujúce, keď hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená, pričom nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Súd už nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore strán sporu. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých strán sporu je neprípustné. Uvedená premisa je kľúčová.

32. S poukazom na tvrdené závery súdov prijatých v konaní 8C/156/1994 a 2Co/93/2005 sú nateraz opodstatnené pochybnosti o vlastníckom práve k predmetným nehnuteľnostiam vedeným na LV č. XXX, k.ú. D. E. B., vo vzťahu k užívaniu, ktorých žalobca žiada odplatu.

33. Súd prvej inštancie stranám sporu odňal právo namietať závery tohto rozsudku, keďže absentovalo vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci. Podstatnou vadou je nepresvedčivosť spočívajúca práve v absencii akéhokoľvek právneho posúdenia v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie vo vzťahu k posúdeniu prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia u tých istých strán sporu v konaniach Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/156/1994 a Krajského súdu v Prešove sp.zn. 2Co/93/2005. Súd prvej inštancie sa zjavne nevyporiadal so spornou skutočnosťou medzi stranami sporu a v spojení s jej právnym posúdením, preto odvolaciemu súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie o predbežnej otázke vlastníckeho práva žalobcu.

34. Zároveň odvolací súd prisvedčuje odvolacej námietke žalovaného, že súd prvej inštancie nerozhodol o návrhu žalobcu na prerušenie konania podaným spoločne so žalobou (č.l. 4 spisu), s ktorým sa žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe stotožnil. Súd prvej inštancie jedine na pojednávaní konanom dňa 25.10.2022 skonštatoval, že cit: „spolu so žalobou bol doručený aj návrh na prerušenie konania do času právoplatného rozhodnutia 20C/365/2015 s čím súhlasil aj žalovaný, súd zamietol návrh na prerušenie konania.“ Ďalej odvolací súd sa stotožňuje s odvolacou námietkou, že súd prvej inštancie sa vonkoncom v odôvodnení svojho rozsudku nevyporiadal so vznesenou námietkou premlčania a námietkou preklúzie žalovaného nároku žalovaným vo vyjadrení k žalobe zo dňa 2.6.2022 (č.l. 49 až 51 spisu), ako aj na pojednávaní konanom dňa 25.10.2022 (č.l. 69 spisu). Uvedenými pochybeniami tak súd prvej inštancie zaťažil svoje rozhodnutie vadou nepreskúmateľnosti.

35. Nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia dosahuje intenzitu nesprávneho procesného postupu znemožňujúceho strane (v danom prípade žalovanému), aby uskutočňovala jej patriace procesné práva

v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

36. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok v spojení s opravným uznesením zrušil v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

37. Úlohou súdu prvej inštancie bude opätovne rozhodnúť o žalobe žalobcu tak, že predovšetkým posúdi vlastnícke právo žalobcu k predmetným nehnuteľnostiam vo vyššie naznačených intenciách prejudiciality. Súd prvej inštancie si najmä pripojí spis Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/156/1994 a prednostne vyrieši otázku vlastníckeho práva medzi žalobcom a žalovaným, a to všetko vo svetle spomínaných rozsudkov Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/156/1994 zo dňa 25.11.2004 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn. 2Co/93/2005 zo dňa 25.5.2005. Závery súdu prvej inštancie budú korešpondovať s legitímnymi očakávaniami a právnou istotou. Vyriešenie tejto predbežnej otázky má zásadný význam pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia. Zároveň súd prvej inštancie poskytne špecifickú odpoveď na všetky relevantné námietky žalovaného uvedené v konaní a odvolaní.

Odvolací súd len pripomína, že súd prvej inštancie je podľa § 391 CSP viazaný právnym názorom odvolacieho súdu aj so zreteľom na nález Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 570/2023 z 21. decembra 2023.

38. V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvej inštancie aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

39. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).